queer boeken

De favoriete fragmenten van Rik van de Westelaken, Sherida Spitse, Valentijn De Hingh, Tim den Besten en Özcan Akyol

Arthur Japin (Haarlem, 1956) is schrijver. Na zijn afstuderen aan de theaterschool speelde hij diverse rollen voor radio, televisie en toneel, tot hij als schrijver doorbrak met *De zwarte met het witte hart*. Inmiddels schreef hij vele romans en toneelstukken en is zijn werk bekroond met o.a. de NS Publieksprijs, de Librisprijs en de Inktaap.

Rik van de Westelaken (Vlaardingen, 1971) is journalist, presentator en programmamaker. Hij werd bekend als presentator van het NOS Journaal en presenteert tegenwoordig *EenVandaag* en *Wie is de mol?*. In 2018 presenteerde hij samen met Ellie Lust de Pride Amsterdam op NPO3.

Valentijn De Hingh (Lelystad, 1990) is model, columniste en DJ. Ze werd bekend door de documentaire *Valentijn*. Hierin werd ze vanaf haar kindertijd negen jaar lang gevolgd tijdens haar transitie naar vrouw. In 2013 deed ze mee aan het programma *Expeditie Robinson*. Naast haar werk als model en DJ is ze bezig met haar MA Literatuurwetenschap.

Foto Arthur: © Corbino
Foto Valentijn: © Ferry van der Nat

queer boeken

Stem op jouw favoriete fragment!

Op Valentijnsdag vieren we de liefde in al haar vormen. In deze bundel kun je vijf liefdesscènes lezen die Rik van de Westelaken, Sherida Spitse, Valentijn De Hingh, Tim den Besten en Özcan Akyol hebben geselecteerd uit hun favoriete queerboek. Welk fragment maakt op jou de meeste indruk?

Laat je stem horen op **queerboeken.nl** en maak kans op een boekenpakket t.w.v. €250,-!

Inhoud

4 Voorwoord
Arthur Japin

6 Rik van de Westelaken
De dagen van de bluegrassliefde

10 Sherida Spitse
Twee vrouwen

13 Valentijn De Hingh
Maurice

17 Tim den Besten
Ons derde lichaam

20 Özcan Akyol
Zilver

Voorwoord

Mensen lezen het liefst over liefde. Dat is altijd zo geweest en dat zal altijd zo blijven. Schrijvers zijn er ook niet vies van. Sommige auteurs romantiseren de liefde en schrijven er poëtisch en verheven over, andere duiken er volop in en beschrijven haar in haar volle menselijke glorie. Hetero's zijn gewend zichzelf en de manier waarop zij liefhebben in boeken te herkennen. Hetzelfde geldt voor films en liedjes, schilderijen en reclames. Jongens en meisjes die van elkaar houden zien zichzelf overal terug en hoeven hier niet eens bij na te denken: liefdes zoals die van hen zijn overal te herkennen, ook in de literatuur.

Zulke herkenning is voor meisjes die van meisjes houden en jongens die op jongens vallen niet vanzelfsprekend. Tegenwoordig duiken LHBTI-karakters gelukkig vaker op in boeken en verhalen dan vroeger. Ook worden ze dan niet meer, zoals lange tijd het geval was, alleen opgevoerd als probleemgevallen in akelige drama's met een verdrietig eind. Wat dat betreft zijn wij in ons land ver gekomen.

Wat blijft, is dat iemand die ontdekt dat hij anders geaard is dan de mensen om hem of haar heen op zoek wil en moet naar voorbeelden van mensen, schrijvers en karakters, die wél zo zijn als hij of zij zelf is. En die voorbeelden zijn er. In deze bundel staan fragmenten uit vijf queerboeken, maar er zijn er veel en veel meer.

Dit is pas het begin van een zoektocht die door de hele wereldliteratuur kan leiden en door alle tijden. David en Jonathan, staat in de Bijbel, kussen elkaar en houden meer van elkaar dan van een vrouw. Hoe ver hun liefde ging wordt niet vermeld, anders zouden zij met de eer zijn gaan strijken de eerste homo's in de literatuur te zijn. De Griekse helden Achilles en Patroclus waren dat in

elk geval. De grote toneelschrijver Aeschylus voerde ze al in de vijfde eeuw voor Christus als minnaars ten tonele. De dichteres Sappho van het Griekse eiland Lesbos was er nog vroeger bij en bezong al een eeuw eerder intiem haar liefde voor vrouwen en meisjes. Plato, Seneca, Vergilius, Catullus... er zijn al bij de klassieke auteurs voorbeelden te over. Zo vrij en vanzelfsprekend als liefde tussen mensen van hetzelfde geslacht opduikt bij de oude Grieken en Romeinen, zo ver is zij te zoeken tijdens het christendom. Dat wil niet zeggen dat de homoseksuele en lesbische liefde nergens voorkomt in geschriften uit die periode, maar meestal bedekt of dubbelzinnig. Mannen en vrouwen die desondanks de moed opbrachten om het thema aan te snijden, hoe verbloemd soms ook, zijn mijn helden. Schrijvers als Oscar Wilde, Marguerite Yourcenar, Walt Whitman, Virginia Woolf, E.M. Forster, W.H. Auden, D.H. Lawrence, Gertrude Stein, Rimbaud en Verlaine, Cavafy, Federico García Lorca, Henry James en niet te vergeten onze eigen Jacob Israël de Haan. Zij gingen schrijvers voor zoals ik en vele anderen die vandaag de dag in alle vrijheid kunnen schrijven over hun manier van liefhebben.

Kortom, wat volgt is een uitgangspunt, een wegwijzer, maar je kunt daarna ook een heel ander, eigen pad opgaan. Dit boekje is dan ook niet alleen voor LHBTI-jongeren, maar nadrukkelijk voor iederéén bedoeld. Want wie je ook bent, wat je ook voelt en wie je ook liefhebt, het is fijn om te lezen over mensen zoals jijzelf, maar het is misschien nog wel belangrijker om te lezen over het leven van anderen, over dingen die je zelf niet meemaakt of die jij persoonlijk anders voelt.

Lezen over anderen vergroot de empathie, het meevoelen met wie je vreemd is. En dat begrip voor anderen, anders op welke manier dan ook, is in onze tijd harder nodig dan ooit. Niets is zo verrijkend als lezen met andermans ogen.

Arthur Japin

Rik van de Westelaken

De dagen van de bluegrassliefde

‘Pas toen ik als achttienjarige blaag ging studeren in Leiden, kwam ik erachter dat ik meer op jongens viel dan op meisjes. Daarvoor woonde ik in een dorp in Brabant. Homoseksualiteit bestond daar niet. ‘Homo’ en ‘mietje’ hoorde je alleen als scheldwoord, galmend door de gangen van onze school, gericht tegen onzekere brugpiepers met veel te grote boekentassen, die het waagden om ouderejaars voor de voeten te lopen.

Eén man in mijn omgeving was wel eerlijk over zijn geaardheid: mijn biologieleraar. Tijdens de lessen seksuele voorlichting vertelde hij dat hij homo was, dat jongens ook op jongens – en meisjes ook op meisjes – verliefd konden worden: feiten waar de klas maar weinig enthousiast kennis van nam. Deze man verdient met terugwerkende kracht een staande ovatie, want seksuele voorlichting geven aan een partij dwarse pubers, stuiterend van de hormonen maar desinteresse veinzend, zal geen feest geweest zijn.

Ondanks zijn lessen, drong het pas veel later tot me door dat ik ook homo was.

Ten eerste omdat de puberteit sowieso een verraderlijk verwarrende periode voor me was (waarbij ik heus weleens een jongen spannend vond – maar toch vooral nog voor de meisjes ging). Ten tweede omdat ik toen geen rolmodel had: ik had niets gemeenschappelijk met mijn biologieleraar – of met de enige andere homo’s die ik kende, van tv (Jos Brink, Albert Mol en André van Duin).

In Leiden veranderde dat: ik ontmoette jongens die slim, stoer en mannelijk waren. En eerlijk over hun geaardheid. Voor het eerst werd ik echt verliefd op een jongen en het voelde alsof het laatste puzzelstukje van mijn identiteit op zijn plek viel.

Misschien had ik het eerder geweten als ik toen al *De dagen van de bluegrassliefde* van Edward van de Vendel had gelezen. Daarin ontmoeten de Noorse Oliver en de Nederlandse Tycho elkaar als ze op weg zijn naar ‘Little World’,

een vakantiekamp voor kinderen waar ze allebei als vrijwilliger groepsleider zullen zijn. Het klikt gelijk goed tussen de beide tieners; op het kamp delen ze zelfs een kamer. Hun band wordt nog hechter als er een vonk overslaat. Het fragment begint op de ochtend nadat Tycho en Oliver voor het eerst bij elkaar in bed zijn beland. Zoals Tycho zich voelt, zo voelde het voor mij ook, de allereerste keer dat ik verliefd was op een jongen...'

Fragment uit* De dagen van de bluegrassliefde, *Edward van de Vendel (Querido).

Toen Tycho 's ochtends wakker werd, zag hij een oor. Hij keek ernaar en zei tegen zichzelf: ik wist niet dat een oor zo mooi was. Hij stak zijn tong een stukje uit en likte aan de haartjes op de rand. Het oor verschoof, een schokje, nog een schok – en Oliver werd wakker. Tycho voelde dat zijn arm pijn deed. Oliver had er een nacht lang bovenop gelegen. Tycho wrikte zich voorzichtig los, maar daardoor draaide Oliver opzij – hij rolde oog in oog met Tycho en probeerde iets te zeggen, ochtendschor. Het lukte niet. Ze lachten allebei. Tycho dacht opeens dat van dichtbij niet goed te zien was of hij lachte of een grimas trok en daarom tuitte hij zijn lippen en kuste recht naar voren. Drie keer, vier keer.

'Is dit nou wat ze bedoelden met vriendschap zonder grenzen?' Oliver was nu verstaanbaar.

'Ik hoop het wel,' zei Tycho. Hij giechelde en streek een haar uit Olivers gezicht.

'Ik hoop het ook,' zei Oliver. 'Hoe laat is het?'

Hij richtte zich een eindje op. Het laken gleed zijn borst af als het doek van een nog te onthullen beeld. Hij leunde over Tycho heen en greep naar het horloge dat hij gisteravond naast het bed had laten vallen. Hij keek erop en schrok.

'Nee! Ik zou met een paar kinderen gaan joggen!' Hij trok het laken weg en schoof zijn benen uit het bed. Zijn blote bovenlichaam zwaaide over Tycho heen.

Tycho keek hoe Oliver zich aan begon te kleden. Hij had het kussen dat was vrijgekomen in zijn rug geklemd en zag de hijsbewegingen waar Oliver zijn onderbroek en sportbroek mee omhoogtrok. Hij zag hoe Oliver zijn blote voeten in zijn sneakers stak, hoe hij zijn knieën boog om zijn veters te kunnen strikken. Hij zag Oliver naar de kledingkast lopen, rommelen, een T-shirt vinden, het uitvouwen. Maar voordat Oliver zijn hoofd het T-shirt in kon steken, ging opeens de deur naar het lokaal een stukje open. Een van de kinderen stak zijn hoofd naar binnen en vroeg zachtjes: 'Oliver, you come?'

'Ja ja!' riep Oliver. 'Kun je niet kloppen?' en hij duwde resoluut de deur weer dicht. Hij schoot zijn T-shirt aan en keek een beetje verontschuldigend naar Tycho.

'Ze hoeven het niet te weten.' Tycho knikte.

Oliver zei: 'Dan ga ik maar.'

Hij pakte de deurklink beet, maar aarzelde en draaide zich weer om. Hij liep naar Tycho terug en boog zich naar beneden voor een vlugge kus. Zo hoort dat, dacht Tycho, en was toch verrast.

Oliver was weg. Hij had de deur achter zich dichtgetrokken. Tycho bleef nog liggen. Hij voelde hoe zijn lichaam soesde – heel tevreden was het, en ontspannen, alsof het ergens aangekomen was waar het al heel lang wilde zijn. Maar zijn hersens, die zich nu al uren werkloos waanden, zomaar buitenspel, hadden ondertussen als tegenoffensief een overweging aangemaakt: wie mag het weten? Ze leverden meteen de argumenten voor en tegen: dit was zo privé, dit hoefde niemand in de hele Little World te weten, bovendien – hoe zou de hele Little World gaan reageren? Maar Donna dan? Donna zou het zien. Ze had het al verwacht. Ze had gelijk gekregen.

En alle anderen? Hoe kun je verborgen houden dat je bent gegroeid, dat je completer bent geworden? Zijn huid, zijn houding en zijn handen, alles zou het hardop zeggen – voor wie zou luisteren. Hij moest zijn spiegelbeeld opnieuw bekijken, straks, hij moest zichzelf in de ogen zien, maar hij wist nu al dat ze het niet helemaal verborgen zouden kunnen houden. Iets wat leefde hield je niet geheim.

Ze zouden alleen moeten zijn. Tijdelijk alleen op de wereld. Hij stapte uit zijn bed. Van al dat denkwerk was zijn lichaam weer actief geworden, maar nu was het zijn hoofd dat besloot zich geen zorgen te maken. Hij zocht zijn uitgetrapte broek en hoorde hoe het in hemzelf begon te zingen. Een nieuw, ontspannen liedje: 'Da da da so what?' Hij neuriede het mee. So what tegen zijn sokken en so what tegen zijn slaapzak en so what tegen de hele ruimte. Hij roffelde op Olivers matras, zomaar, klom naar boven op het bed, spreidde zijn armen en probeerde er vanaf te vliegen, ook al was de vloer veel te dichtbij om ook maar eventjes te zweven. Bonk! 'Da da da so what.'

Opeens begon hij een berichtje aan zijn ouders te bedenken, hij zou het vanmiddag versturen naar Southampton. *Mam, pap, jullie raden nooit wat er gebeurd is.* Daarna wist hij het niet meer. *Ik ben gelukkig.* (als ze dat maar weten, dacht hij, dat als eerste, dat vooral). *Sorry als dit nogal stom klinkt, maar het is wel waar.* Hoe verder? *X, Tycho.*

Oliver kwam binnen, uitgejogd en verhit. 'Ontbijt!' Tycho knikte en stond op. Hij gooide Oliver een handdoek toe. Die trok zijn T-shirt uit en zei: 'Ik heb erover nagedacht. Laten we het maar geheimhouden.'

So what? dacht Tycho en hij zei: 'Als dat is wat je wilt. Maar Donna zal het wel merken.'

Hij hief zijn hand naar Olivers gezicht en wreef een streepje zweet weg van zijn slaap.

'Tja. Nou ja, dat is misschien ook wel oké,' zei Oliver. Zijn lippen sloten zich niet na de laatste klank – de 'é' bleef hangen, lokte geluidloos. Tycho's lippen zeiden ook geluidloos 'é', hij volgde zijn lippen – die Olivers lippen volgden.

Na een tijdje maakte Oliver zich los. Hij trok zijn handen links en rechts van achter Tycho's rug vandaan en legde ze op Tycho's schouders – een razendsnelle transformatie van vriend terug naar beste vriend – en zei: 'Ben je klaar voor het normale leven?'

'Nu kan ik alles!' zei Tycho.

Sherida Spitse

Twee vrouwen

'Als kind las ik weinig. Ik ging liever buiten voetballen met vriendjes op een grasveldje of bij de garages. En 's avonds had ik voetbaltraining. Ik was vijf of zes jaar toen ik begon met voetballen, en heb tot mijn zestiende in een jongensteam gevoetbald. Ik was het enige meisje in het team en van de hele club. Jongens heb ik eigenlijk altijd al als gewoon vrienden gezien, meer niet. Ik vond het leuk om met ze te voetballen en te spelen, maar dat was het dan ook wel.

Toen ik op de middelbare school zat, heb ik weleens boeken gelezen waarin twee vrouwelijke personages op onderzoek uitgingen of een relatie hadden. In die periode was ik ook erg bezig met wie ik was en wat ik voor een jongen kon voelen. Maar ook wat ik voor een meisje kon voelen. Ik las destijds zo'n boek om herkenning te vinden van hoe ik me voelde. Toch durfde ik dit toen niet te gebruiken voor een boekverslag of iets dergelijks. Ik was zelf nog heel erg aan het ontdekken wie ik was.

Aan het einde van de middelbare school wist ik vrij zeker dat ik meisjes leuker vond dan jongens. Ik was achttien jaar toen ik voor het eerst een vriendin kreeg en er open over durfde te zijn, toentertijd was dat nog heel anders dan nu. Ik vond het ook lastig om te vertellen aan mijn familie, maar uiteindelijk toen het eruit was, viel er echt een last van mijn schouders. En de reacties waren positief. Er werd in die tijd weinig gepraat over homoseksualiteit. Waar ik woonde, in Sneek, was het weinig zichtbaar. Je zocht er dingen over op op internet, je las het in boeken of zag het in films. Tegenwoordig is het veel meer 'normaal'. Mensen praten er open over.

Zo heb ik ook *Twee vrouwen* van Harry Mulisch gelezen. Het fragment gaat over een vrouw die voor het eerst op een speciale manier naar een vrouw kijkt. Dit weet ik nog heel goed van mezelf. De eerste keer dat ik zo naar een andere vrouw, toen nog meisje, keek was ik ook een beetje verbaasd over mezelf dat ik zo naar een vrouw kon kijken. Ik voelde iets wat ik nog nooit had

gevoeld als ik naar een jongen keek. En na de eerste keer ben ik mezelf heel veel vragen gaan stellen en ben ik op zoek gegaan naar herkenning door meer over dit onderwerp te lezen.'

Fragment uit* Twee vrouwen*, Harry Mulisch (De Bezige Bij).

'Denk er om,' zei ik, misschien tien minuten nadat ik haar had gesproken, 'ik ben niet iemand die veel spreekt.'

'Ik ook niet,' zei zij.

Wat bezielde mij? Het was een soort verklaring dat iemand in de stationsrestauratie aflegt, waar hij een andere stakker ontmoet die op zijn huwelijksadvertentie heeft gereflecteerd, wanneer van meet af de opzet bestaat om bij elkaar te blijven. Ook zij voelde blijkbaar dat het geen gewone ontmoeting was – zelf had ik het al aan haar rug gezien.

Ik had brood gekocht. Het was zaterdagmiddag, een dunne februarizon scheen op de stad. Aan de overkant van de straat zag ik haar voor de etalage van een juwelier. Ik bleef staan. Ik keek naar haar rug en naar haar achterhoofd en haar kuiten, die in felrode laarzen staken, en vroeg mij tegelijk af waarom ik bleef staan en naar haar keek. Het was of alles in de straat vaag was geworden en vervormd, zoals op een bepaald soort foto's, terwijl alleen dat meisje in het midden scherp was gebleven. Niet dat haar achterkant zo mooi was: haar haren waren mooi los opgestoken, maar haar rug was iets te lang, haar heupen te smal en haar benen niet zo recht als over het algemeen graag wordt gezien. Maar alles week af van het ideaal in een richting, die op een of andere manier precies in *mij* paste. Het lichaam van een mens bestaat uit mededelingen; over de ogen en de mond is iedereen het eens, en over de handen, maar ook de voeten en de nek en de kuiten spreken een taal, die niet liegen kan. Sla het hoofd en de armen er af, dan nog is het een ideale boodschap, die in Louvre thuishoort.

Ik stak over. Ik hijgde plotseling een beetje. Nooit eerder had ik zo duidelijk het gevoel, van de ene seconden op de andere, dat ik bezig was met iets dat

mijn leven ging veranderen. Ik had nog nooit iets met een vrouw gehad, en op dat moment realiseerde ik mij nauwelijks, dat ik hard op weg was. Vermoedelijk dacht ik op dat moment nog, dat ik mij liet meeslepen door een of ander platonisch, kunsthistorisch gevoel, afkomstig uit de boeken.

'Zou je die stenen ook mooi vinden als ze niet duur en zeldzaam waren?'

Ik was naast haar gaan staan. Mijn hart bonkte. Verbaasd en geschrokken keek zij mij aan, op hetzelfde moment verdwenen de vlaagjes angst en gekweldheid van haar gezicht, zodat ik kon zien hoe zij er uitzag.

Achteraf verbeeld ik mij, dat haar gezicht precies zo was als ik had verwacht, – dat ik het, had ik het na de blik op haar rug moest construeren vervolgens methoden die de politie daarvoor heeft, nauwkeurig zou hebben aangetroffen. Ieder mens bezit een bepaalde curve, die overal in zijn lichaam optreedt en die de uitdrukking is van wat hij is. Mijn moeder had een flauwe S-vormige lijn in haar bovenste oogleden, die terugkeerde in haar mondhoeken en die ook het profiel van haar hals en haar heupen bepaalde, en die zij bovendien zelf aanbracht in haar kapsel. Bij haar, naast wie ik nu stond, was het een puntige, van boven afgeplatte ellips, die ik mij verder alleen herinner van een Egyptische hiëroglyfe; die figuur huisde in haar kuiten maar ook in haar mond en ogen, zelfs in het patroon van haar T-shirt: bootjes. Haar gezicht deed mij denken aan Giotto, en aan die op sommige fresco's uit Siena, van Ambrogio Lorenzetti. Haar handen waren knokig en jongensachtig, de nagels afgekloven: ik besloot onmiddellijk, dat daar een eind aan moest komen.

'Ik heb er helemaal niet bij nagedacht, dat ze duur zijn'.

Het was een soort winkel, dat genoeg heeft aan één klant per dag. De etalage was uitgevoegd in beige; op lindegroen fluweel stond niet meer dan een handvol ongeprijsde voorwerpen. Zij wees op een klein, ruw gesmede uil van goud, met smaragden vleugels, de kop bezet met diamanten en twee topazen als ogen. Hij was bijna te mooi om naar te kijken. Nu alles voorbij is, zie ik die vogel duidelijker voor mij dan haar gezicht, waarvan ik steeds alleen de helft zie, – de andere helft is onzichtbaar geworden op de manier van een spiegel.

Valentijn De Hingh

Maurice

‘Hoe is het om te weten dat je je liefde voor een ander moet verbergen, omdat jij en je geliefde anders het risico lopen opgepakt te worden? Hoe is het om veroordeeld, verguisd of verstoten te worden omwille van gevoelens die van nature in je zitten, waarvan je tot in het diepste van je ziel voelt dat ze onderdeel zijn van wie je bent? Nu wij leven in een tijd en op een plek waar homoseksualiteit niet bij wet verboden is, en bovendien maatschappelijk steeds meer geaccepteerd wordt, is het soms moeilijk om ons voor te stellen hoe het geweest moet zijn om gay, lesbisch, biseksueel of transgender te zijn in een tijd dat homoseksuele seks nog strafbaar was.

Een roman die naar mijn idee deze spanning tussen persoonlijke verlangens en de onwettigheid van die verlangens op magnifieke wijze schetst, is *Maurice* van E.M. Forster. Het verhaal speelt zich af in Edwardiaans Engeland, aan het begin van de twintigste eeuw, en gaat over Maurice Hall, die tijdens zijn studie aan Cambridge een verhouding krijgt met zijn studievriend, Clive Durham. Aan hun heimelijke relatie komt echter abrupt een eind als Clive, ondanks zijn liefde voor Maurice, toch besluit te trouwen met een vrouw. Maurice probeert vervolgens met behulp van een hypnosespecialist zijn ‘afwijking van de geest’ te onderdrukken, maar wordt intussen opnieuw verliefd, ditmaal op Alec Scudder, een stalknecht van de Durhams.

Seks tussen mannen was in Engeland tot 1967 strafbaar. In eerste instantie kon je zelfs de doodstraf krijgen, later werden het gevangenisstraffen, dwangarbeid of chemische castratie. Forster, die zelf homoseksueel was, maar buiten de absolute privésfeer heel zijn leven diep in de kast zou blijven, schreef *Maurice* rond 1913. Hoewel hij het boek tijdens zijn leven meerdere malen herschreef, heeft hij het nooit aan een uitgever aangeboden, uit angst voor strafrechtelijke of sociale repercussies. Toen het manuscript na zijn dood gevonden werd, zat er zelfs een briefje bij waarop stond: ‘Punishable, but worth it?’

In het fragment dat ik heb gekozen speelt de angst om uit te komen voor je seksuele voorkeur eveneens een rol. Maurice en Clive zien elkaar weer voor het eerst na de paasvakantie. De beschrijving van hun eerste voorzichtige aanrakingen bevat mijns inziens een paar van de mooiste zinnen die in de geschiedenis van de roman het papier hebben geraakt. De spanning tussen de twee personages bereikt haar hoogtepunt als Clive Maurice vertelt dat hij van hem houdt. Maar Maurice durft zijn liefde voor hem in eerste instantie niet te beantwoorden; homoseksualiteit is ten slotte de 'ergste misdaad op de lijst'.

Later in het boek vraagt Maurice aan zijn hypnotherapeut of deze denkt dat homoseksualiteit ooit gedecriminaliseerd zal worden. De dokter antwoordt dat hij het betwijfelt: 'Engeland is er altijd afkerig van geweest de menselijke natuur te aanvaarden.' Gelukkig heeft hij uiteindelijk ongelijk gekregen.'

Fragment uit* Maurice, *E.M. Forster, vertaald door Theo Kars (Atlas Contact).

Durham ging op de grond zitten buiten zijn bereik. Het was laat in de middag. De geluiden van het mei-trimester, de geuren van het Cambridgejaar in bloei, dreven door het raam naar binnen en zeiden Maurice: 'Je bent ons onwaardig.' Hij wist dat hij voor drievierde dood was, een vreemde, een pummel in Athene. Hij had hier niets te zoeken; zo'n vriend ging hem niet aan.

'Hé, Durham...'

Durham kwam dichter bij hem. Maurice strekte een hand uit en voelde het hoofd er zich tegen vlijen. Hij vergat wat hij wilde gaan zeggen. De geluiden en geuren fluisterden: 'Jij bent vrij, wij zijn de jeugd.' Hij streelde heel zacht het haar en liet zijn vingers er door glijden alsof hij de hersenen wilde liefkozen.

'Hé, Durham, heb je je goed gevoeld?'

'En jij?'

'Nee.'

'Je schreef van wel.'

‘Dat was niet waar.’

De waarheidsliefde in zijn eigen stem maakte hem beverig. ‘Het was een rotvakantie en al die tijd heb ik het niet geweten.’ Hij vroeg zich af voor hoe lang hij het zou weten. De mist zou opnieuw opdoemen, daarvan was hij zeker, en met een neerslachtige zucht trok hij Durhams hoofd tegen zijn knie alsof het een talisman voor lucide leven was. Het lag daar - en hij had een nieuwe innigheid verworven -, het aanhoudend gestreeld van slaap tot hals. Daarop trok hij beide handen terug, liet ze naast zich neervallen en bleef zuchtend zitten. ‘Hall.’

Maurice keek op.

‘Zit je ergens mee?’

Hij begon opnieuw te strelen en trok zich opnieuw terug. Het leek even zeker dat hij geen als dat hij wèl een vriend had.

‘Heeft het iets te maken met dat meisje?’

‘Nee.’

‘Je schreef dat je haar aardig vond.’

‘Dat vond... vind ik niet.’

Diepere zuchten welden in hem op. Ze reutelden in zijn keel en gingen over in gekreun. Zijn hoofd viel naar achter, en hij vergat de druk van Durham op zijn knie, vergat dat Durham zijn duistere zielestrijd gadesloeg. Hij staarde naar het plafond met toegeknepen mond en ogen, niets anders begrijpend dan dat de mens is geschapen om pijn en eenzaamheid te voelen zonder enige hulp van de hemel.

Durham rekte zich naar hem toe, streelde zijn haar. Zij omhelsden elkaar. Even later lagen zij borst tegen borst, hoofd tegen schouder, maar net toen hun wangen elkaar raakten, riep iemand van de binnenhof: ‘Hall’, en hij antwoordde: hij had altijd antwoord gegeven als mensen riepen. Beiden schrokken hevig, en Durham sprong naar de schoorsteenmantel, waar hij zijn hoofd op zijn arm legde. Belachelijke figuren kwamen met donderend lawaai de trap op. Zij wilden thee. Maurice wees er naar, werd daarna betrokken in hun gesprek en merkte het vertrek van zijn vriend nauwelijks op. Het was een normaal gesprek geweest, zei hij tegen zichzelf, maar te sentimenteel, en hij mat zich een opgeruimde,

joviale houding aan voor hun eerstvolgende ontmoeting.

Die vond al snel plaats. Hij stond op het punt met een half dozijn anderen na de aula naar de schouwburg te gaan, toen Durham hem riep.

'Ik weet dat je in de vakantie *Het Symposium* hebt gelezen,' zei hij. Zijn stem was laag. Maurice voelde zich onbehaaglijk.

'Dan begrijp je me... zonder dat ik nog iets zeg...'

'Wat bedoel je?'

Durham kon niet wachten. Overal om hem heen stonden mensen, maar met ogen die intens blauw waren geworden, fluisterde hij: 'Ik houd van je.'

Maurice voelde ergernis en ontzetting. Hij was tot in het diepst van zijn voorstedelijke ziel geschokt en riep uit: 'Zwets niet!' De woorden, de toon, ontsnapten hem voor hij ze kon herroepen. 'Durham, jij en ik zijn beiden Engelsen. Verkondig geen onzin. Ik ben niet beledigd, omdat ik weet dat je het niet meent, maar dit is het enige onderwerp dat absoluut over de schreef gaat, dat weet je, het is de ergste misdaad op de lijst, en je moet er nooit weer over beginnen. Durham! Hoe haal je het in je hoofd...'

Maar zijn vriend was weggelopen, weggelopen zonder een woord, hollend over de binnenhof. De klap waarmee zijn deur dicht viel, kon door de geluiden van de lente heen worden gehoord.

Tim den Besten

Ons derde lichaam

‘Als je nog nooit verliefd bent geweest dan kun je je eigenlijk niet voorstellen wat het is, wat het betekent. Totdat je plotsklaps heel diep in je buik voelt dat dit het is. En dat alle liefdesliedjes over hem of haar bleken te gaan. Dit is dus waar mensen het al miljoenen jaren over hebben, en boeken over schrijven en films over maken!

Ik voelde dat allemaal voor het eerst voor een hele leuke jongen die ik online had ontmoet en voor het eerst in het echt zag op Lowlands. Het was meteen pats-boem. Hij was heel knap en lief en ik voelde het overal in mijn lichaam. Drie dagen lang waren we samen, in het gras met onze buiken in de zon, ’s avonds dansend en daarna als twee lepeltjes in mijn tent. Na Lowlands hebben we elkaar nog één keer gezien en daarna niet meer. Even plotseling als liefde uit de lucht kan komen vallen, zo kan het ook weer voorbij zijn. Het is ongrijpbaar en onzichtbaar, maar het is toch ook overal en het kan voorbij zijn zonder dat je het doorhebt.

Ons derde lichaam gaat over al die liefdesfases en al het mooie en het moeilijke. Het is het eerste en mooiste queerboek dat ik las. Dit boek kan je eigenlijk heel even verliefd laten voelen zonder dat je het bent. Het verhaal gaat over Tycho die op een zomerkamp in de vs de Noorse Olivier heeft ontmoet. Tycho denkt heel veel aan Olivier en schrijft hem mails die hij nooit verstuurt. Ik vind de titel van het boek ook heel mooi: omdat ze bij elkaar horen vormen de lichamen van Tycho en Olivier samen hun derde lichaam.’

Fragment uit* Ons derde lichaam, *Edward van de Vendel (Querido).

Oliver,
het is nog steeds februari, maar al bijna maart. Ik schrijf je alweer, maar het is voor het laatst.

Was je niet meer dan een vlammetje? Een beginlucifer voor een veel groter vuur – een avonturenvuur? Na jou, na ons, is er zoveel gebeurd. Vonda heeft het lied ingezongen, en zelfs de componist en de producer stonden verstomd. Het demootje is op tijd ingeleverd, we werden klaargestoomd voor het nationale festival, begin februari. Het lied werd op internet gezet en de platenmaatschappij kreeg veel reacties, grappig.

[...]

Je zult het allemaal wel zien, misschien, want, weet je, we hebben gewonnen. We hebben de voorrondes gewonnen hier, we werden nummer één, totaal onverwacht, geloof me. We staan in kranten, Oliver, in tijdschriften. Misschien denk je dat ik deze dingen verzin, maar dat is niet zo. Daarom moest ik je schrijven. Je zult me zien, op televisie dus, straks, in mei, in Riga, in Letland, daar is de finale. We gaan er een week heen, alles wordt betaald.

De Nederlandse finale was een paar weken geleden en we staan nog steeds op onze kop. Er is een soort net over ons heen gevallen, een net van aandacht. Leuk en spannend en krankzinnig, ja, en we kunnen het wel aan met z'n drieën, we zullen wel moeten.

Maar Oliver, ik schreef geloof ik eerder dat ik me gelukkig voelde, die avond. Dat was ook zo. Maar plotseling was ik ook zo alleen, die nacht nadat we wonnen. We hadden gefeest en hoewel jij en ik al een halfjaar geleden van elkaar wegvlogen, dacht ik meer aan je dan ooit. Ik zat daar maar in de nacht met die strakke laptop en ik zag je voor me, ik wilde dat je bij me was, hier; ik wilde dat je je handen op mijn buik zou komen leggen, zoals jij dat in onze zomer deed - op een zwijgende kijkende manier. En toen typte ik mijn eerste mail.

[...]

'Je was een vonk. Je hebt me flink gelanceerd en ik schiet lekker op. Ik

hoop dat dat ook geldt voor jou.

Maar vonken leven toch niet langer dan, hoe lang, een paar seconden?

Dit was het dus.

Dit was mijn laatste en alweer niet-verstuurde mail.

Misschien zie je me nog, in mei, Eurovision Song Contest, haha. Maar dan zit er een beeldbuis tussen en een andere wereld. Je zult me wel niet herkennen en toch zal ik het zijn.

Ik zwaai naar je.

Nu, hier, in mijn kamer.

Straks niet, dat mag vast niet van de choreograaf.

Wie weet denk ik tegen die tijd niet meer aan je, doe jij het ook maar niet aan mij.

Oliver, ik-

Nooit dacht ik dat-

Oliver,
wacht even. Ik stuur dit toch niet op, dus hier komt het. De laatste reden dat ik je niet meer kon, durfde, wilde bellen. De laatste reden dat je desondanks tot nu toe, tot februari, in mijn kop bleef: ik moet je over die eerste weken nóg iets vertellen.

Wat, wat?

Dit...

Na die septemberavond, de avond van mijn eerste bezoek aan een homo-café, de avond ook dat Vonda in de miezerregen over haar verleden vertelde, klommen we achter elkaar de trap op naar onze etage, zachtjes voor de hospita.

Bovengekomen keken Moritz en ik elkaar aan. We waren nog in de ban van wat ons verteld was. Ik dacht: als iemand haar allerzwakste geheim in je open handen legt, dan sluit je je vuisten eromheen en laat je nooit meer los. Ik weet zeker dat Moritz hetzelfde dacht.

Vonda deed haar jas uit en gaf ons een zoen. Ze ging naar bed. Vanuit de deuropening van haar kamer zei ze nog één keer: 'Het is goed.'

Moritz en ik deden ook onze jassen uit, en we bleven staan. We waren in die paar weken dat hij bij ons woonde eigenlijk niet eens zoveel samen geweest, hij en ik, bedoel ik. Meestal zaten we met z'n drieën bij elkaar, en dan glimlachte hij als Vonda en ik discussieerden. Hij luisterde, hij knikte. En nu stonden we daar.

Ik zei: 'Dan gaan we ook maar slapen.'

Hij zei: 'Ja.'

Maar we deden het niet.

Of toch wel. Ik verplaatste één voet in de richting van de badkamer, maar ik kwam verkeerd uit. Ik wankelde en streek, om steun te zoeken, met mijn arm half langs Moritz' rug. Moritz sloeg een hand uit om me vast te houden. Die hand kwam, echt, het ging te snel om opzettelijk te zijn, op mijn heup terecht. En we bevroren.

Ik liep niet door, Moritz haalde zijn hand niet weg. En was het magnetiek, het belang van de avond, alcohol, ik weet het niet, maar íéts deed ons voorooverbuigen tot we elkaar raakten. Tot onze lippen elkaar raakten.

Daarna ging ik met hem mee naar boven, zomaar, zonder spreken. Ik denk niet dat Vonda het gemerkt heeft, de stilte waarmee we uit onze kleren stapten en tegen elkaar kwamen te staan was plechtiger dan de stilte in welke kerk dan ook.

En toen ik geschrokken wakker werd 's ochtends en naar Moritz' naakte bovenlichaam keek, zijn rustige gezicht, het langzame golven van zijn strakke buik, toen pakte ik mijn broek, mijn trui, mijn boxer en ik sloop naar beneden terug.

Zo.

Nu weet je waarom al mijn vorige zinnen niet verstuurd en niet geschreven hadden hoeven worden. Ik begrijp mezelf niet, ik denk nog altijd aan jou, maar eerlijkheid moet wél, moet nu, hier, in deze allerlaatste mail.

Het is koud.

Dag Oliver.

Dit was het.

Özcan Akyol

Zilver

‘Wat me zo trof aan dit boek van Adriaan van Dis, een publicatie uit 1988, vier jaar na mijn geboorte, was de verwarrende zoektocht van het hoofdkarakter. Als de dertienjarige Zilver het *Boek met Duizend Platen* in handen krijgt, begint hij de verschillen te zien tussen mannen en vrouwen, precies op het moment dat zijn eigen seksualiteit zich begint te ontwikkelen.

Hoewel er een dogma bestaat over liefdesrelaties — een man hoort bij een vrouw — voelt hij dat zijn geest en lichaam andere signalen geven, een boodschap die hij niet kan negeren. En daarom gaat hij op onderzoek uit, teneinde het antwoord te vinden op wat hij nu écht voelt. Daaruit bestaat zijn verwarring: iedereen kan wel zeggen dat iets ‘normaal’ is, op basis van tradities en religieuze bepalingen, maar wie bepaalt dat eigenlijk – de luidruchtige meerderheid met achterhaalde opvattingen?

Er is een scène in het boek, met een kostschool als decor, waarin ronduit aan Zilver wordt gevraagd op wie hij nou precies valt. Hij wordt boos om de latente suggestie in die vraag: ‘Hij draait zich om, wat denkt hij wel, die jongen met zijn meidenhaar. Die kille glimlach, nozembroek. Hij zou hem wel kunnen slaan. Hij is een man, verdomme. Alleen omdat hij nog niet zoent en in de pauze liever wafels eet dan vuilbekt in het fietsenhok, is hij zeker bang voor meisjes.’ De werkelijkheid is dat hij inderdaad bang is voor meisjes. En het ergste van allemaal: door het taboe op anders-zijn in zijn omgeving durft hij dat niet toe te geven. Wie onder groepsdruk bezwijkt en niet zichzelf kan zijn, gaat rare dingen doen. Dat blijkt uit dit fragment. Door het lezen van dit boek realiseerde ik me hoe moeilijk het is om toe te geven aan wat je werkelijk voelt, wanneer dat gevoel afwijkt van dat van de dominante massa.’

Fragment uit* Zilver, *Adriaan van Dis (Atlas Contact).

Zilver vraagt de Juffrouw om een lange regenjas. Hij zal er zelf een kiezen. Van het geld koopt hij een kaartje naar het oosten. Hij gaat naar de straat van de ramen. In het bonken op de rails hoort hij de mooiste namen.

De lila lamp ziet hij niet branden. Het is een lichte dag. Voor de deuren zitten vrouwen op een tuinstoel, hun rokken opgetrokken voor een straaltje zon. Zij kijken brutaal en sissen: 'Schatje, schatje.' Een zegt: 'Ga weg, je bent te jong.' Hij kijkt voor zich uit, soms een schuin oog naar de ramen. Geen hoer die verzen leest. Ze zijn allemaal opgemaakt, vlammen op hun wangen.

Maar aan het einde van de straat, voor het kleinste raam, wacht een wit gezicht. Veilig wit. Zij heeft zwarte haren, zwartsel om haar ogen. Haar mond is een kers. Zij draagt een zwarte pullover, zij lacht niet, lokt niet. Zij is een filmsterfoto.

Zijn adem stokt, hij loopt naar haar deur.

'Kom binnen,' zegt zij. Zilver veegt zijn voeten.

'Dat ben ik niet gewend. Wil je met kleren aan of naakt?'

'Ik heb maar vijfendertig gulden.'

'Hou dan alleen je sokken aan.' Een lapjeskat springt van haar schoot en kruipt onder het bed. Zij slaat de haren van haar zwarte rok en sluit het gordijn. De rook van een sigaret-rode lippen op de filter - kringelt in de vensterbank. Zij neemt het geld, hij trekt zijn schoenen uit.

Zij gooit haar ceintuur in een hoek. Zilver hoort haar nylons vonken. Zij vraagt: 'Wat doe je voor de kost?'

'Ik zit op de toneelschool.

'Dan spelen wij toneel.'

Zij trekt haar trui over haar hoofd. Geen bruine torens, alles wit, een rare haar die uit een tepel springt. Ze steken niet, ze hangen. Hij kijkt weg, naar de handdoek op de sprei... een schoener met volle zeilen. Zij gaat op de golven liggen, haar broekje houdt zij aan. Hij legt zijn kleren op een stoel, er ligt een mannenhemd. 'Kom je vaker bij de vrouwen?' Zij trekt haar knieën op, haar

handen rusten op haar dijen.

'Dit is de tweede keer.' Hij staat met zijn rug naar haar toe, de kat blaast onder het bed. Hij kan nog weg, maar hij schuift naar de rand van het bed. Zij streelt zijn schouders, hij siddert onder haar vingertoppen. Kan hij deze handen vergeten, zacht, maar tergend als een takje stro? Is dit een kamer die altijd in herinnering blijft: grauw behang, een prullenbak vol witte proppen, de geur van ongewassen?

Zilver ligt op zijn zij, haar ogen zijn niet te harden. Zij trekt hem op haar buik, zijn benen tussen haar benen. Zij deint, het witte jeukt.

Zij fluistert: 'Ik wou dat ze allemaal zo waren,' en kust hem op zijn oor.

Zilver vliegt door de straat van de ramen, hij landt. Hij hoort bij de mannen.

Colofon

Deze bundel wordt je als Valentijnscadeautje aangeboden door de Leescoalitie en COC Nederland en hoort bij de website **queerboeken.nl**. Op deze site zijn nog veel meer mooie boeken te vinden die jou laten lezen met andermans ogen.

Aanleiding voor de bundel is de campagne 'Lees met andermans ogen', waarin de Leescoalitie mensen wil aanmoedigen eens wat vaker een boek te lezen over iemand die anders is dan zijzelf. Want wie leest, kijkt met andermans ogen en verplaatst zich haast ongemerkt in personages met bijvoorbeeld een andere herkomst, genderidentiteit of seksuele voorkeur. Hiermee leer je verschillen kennen, maar ook overeenkomsten. Of misschien herken je juist veel van jezelf in een personage, waardoor je jezelf beter begrijpt en je minder alleen voelt.

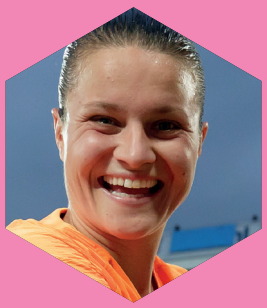
De bundels zijn verspreid via het GSA Netwerk. De letters GSA staan voor Gender and Sexuality Alliance: een verbond tussen allerlei seksuele oriëntaties, gender identiteiten en gender expressies.

De GSA is er voor iedereen, want wat mannelijk of vrouwelijk is bepaal jezelf, of je nu een cisgender, transgender, non-binair of intersekse persoon bent. Net zoals jij zelf weet op wie of wat je valt, of je nu hetero, gay, bi, pan, aseksueel of in dubio bent. GSA's in Nederland krijgen steun van het COC. Zie ook **gsanetwerk.nl**.

De Leescoalitie is een samenwerkingsverband tussen zes landelijke organisaties die zich inzetten om zo veel mogelijk mensen aan te zetten tot lezen en voorlezen. Kijk ook op **leescoalitie.nl**.

Queerboeken.nl wordt mede mogelijk gemaakt door steun van De Versterking.

Met dank aan:
Querido, **www.querido.nl**
De Bezige Bij, **www.debezigebij.nl**
Atlas Contact, **www.atlascontact.nl**

Sherida Spitse (Sneek, 1990) is voetbalster. Ze debuteerde in 2006 op 16-jarige leeftijd in het Nederlands elftal. Ze was de eerste Nederlandse voetbalster waarvoor een transfersom betaald werd. Ook was ze aanvoerder van het damesteam toen zij in 2017 het Europees Kampioenschap wonnen.

Tim den Besten (Rotterdam, 1987) is presentator, televisiemaker en schrijver. Hij is de bedenker van het woord quinoakut en maker van o.a. *De Yolanthe documentaire* en *Super Stream Me*. In 2018 deed hij mee aan het programma *De Slimste Mens* en schreef het boek *Zou er wifi in de hemel zijn?*

Özcan Akyol (Deventer, 1984) is schrijver en columnist. Hij ontwikkelde zich van straatschoffie tot literaire belofte. Je kunt hem kennen van zijn debuut *Eus* of *Turis*. Ook schrijft hij columns voor o.a. het *Algemeen Dagblad*, de *VARAgids* en *Nieuwe Revu* en schuift hij regelmatig aan als tafelheer bij *De Wereld Draait Door*.

Foto Sherida: © Eric Verhoeven
Foto Tim: © Ilja Keizerweb
Foto Özcan: © New Day Studio

Stem op jouw favoriete fragment!

Op Valentijnsdag vieren we de liefde in al haar vormen. In deze bundel kun je vijf liefdesscènes lezen die Rik van de Westelaken, Sherida Spitse, Valentijn De Hingh, Tim den Besten en Özcan Akyol hebben geselecteerd uit hun favoriete queerboek. Welk fragment maakt op jou de meeste indruk?

Laat je stem horen op **queerboeken.nl** en maak kans op een boekenpakket t.w.v. €250,-!

queer boeken